

טורי פסטורנק מאיר

8221

בן מיטה ושלמה

נולד ב- 5.3.1922

התגייס לצה"ל ב- 1948

שרת בגדוד "גדעון" (13)

נפל ב- ה' תמוז תש"ח 12.7.1948

בעת מילוי תפקידו.

פטרנק מאיר

בן שלמה ומיטה. נולד ב־5.3.1922 בכפר הגדול מסיף, במחוז מרמרוש שברומניה (טרנסילבניה), שבו ישבו הרבה יהודים אנשי עבודה וחסידות, עובדים בחקלאות וביערנות, במסחר ובמלאכה. למד ב"חדרים" וב"ישיבות". היתה לו זיקה לחזנות ובחוגי חברים היה מנעים לשיר שירי־ציון. נלקח עם משפחתו ויתר יהודי המקום למחנות־השמדה. הועבר למחנות־עבודה בגרמניה וחוסן גופו ונפשו עמד

לו להחזיק מעמד ולהישאר בחיים. אחרי השחרור הצטרף לקבוצת־הכשרה של "הפועל המזרחי". ב־1946 העפיל ארצה באניה "הגנה". עבד במשק בנחלת־יצחק, התמיד בנאמנותו לקדשי היהדות ולמפלגתו. קיבל ידיעות מאחיותיו ששרדו בחיים ועברו לשבדיה ועל קרובים שהעפילו והוגלו לקפריסין ודחה את נישואיו עם ארוסתו עד שאחיותיו יגיעו ארצה. בינתיים החלה מלחמת־השחרור והוא התגייס מתוך הכרה ורצון לנקום באויבי ישראל, והביע נכונות גם להקריב את חייו למען הקמת מדינה עצמאית לעם ישראל, לבל יובלו עוד יהודים כצאן לטבח אל מחנות־ההשמדה. כך הסביר לקרוביו וכך נהג בחזית: לא ידע פהד ונחלץ ראשון לכל פעולה. נפצע בקרבות ג'נין, נרפא וחזר לגדודו. כשהגיעו אחיותיו לארץ קיבל בערב שבת חופשה קצרה, לשעות־מספר, ואם כי ניסו לעכבו ליום השבת ואף נעלו דלתן לבל יוכל לצאת הכריחן לתת לו לצאת לדרכו, כי החובה קדמה אצלו לכל. נפגע בירית צלף ונפל בחזית משמר־הירדן ביום ה' בתמוז תש"ח (12.7.1948). למחרת היום הובא למנוחות בבית־הקברות בראש־פינה.

ג'נין - הקרב בו השתתף מאיר

המערכה במבואות ג'נין

תכנית הפעולה מורכבת היתה משני שלבים. השלב הראשון — השתלטות על כפרים שבשלוחות המערביות של הרי הגלבע, משני צדי כביש עפולה-ג'נין. ואלו השלב השני — לאחר ההשתלטות על דרכי הגישה לעיר — תפיסת טבעת המשלטים המקיפה את העיר. השלב הראשון של הפעולה הוטל על כוחות של החטיבה: גדוד "גדעון", פלוגה מגדוד "גורן" ופלוגה מגדוד "דרור". שניים מגדודי "כרמלי" מבצעים את השלב השני; פיקוד הפעולה — בידי מטה "כרמלי".

בתחילה תוכנן לבצע את שני שלבי הפעולה תוך לילה אחד, אך עם התהלת הפעולה נוכחני מיד, שלא נוכל לקיים את לוח-הזמנים, והשלב השני נדחה לליל המחרת. באחד ביוני 1948 כבשו שתי מחלקות, בפיקודו של ב.ג., את סנדלה ללא כל התנגדות. משנתקבלה הידיעה, נעו הגדוד ומטהו לסנדלה. הכוח חולק מיד לשלושה ראשים, — הראש האחד, בפיקודו של ב.ג., קיבל הוראה להמשיך ולהתקדם מצברו המזרחי של הכביש ולכבוש את ג'למה ואת עראנה; הראש השני, בפיקודו של יוסף שטדלר, הוצרך לנוע ממערב לכביש ולכבוש את מחנה-מוקייבלה ולהמתין להוראות; הראש השלישי — בפיקוד ע.צ. — נועד לכבוש את כפר מוקייבלה.

בשעות הלילה המאוחרות נכבשו מוקייבלה, הכפר והמחנה, ללא התנגדות. מיהדו של ב.ג., שהוצרכה לכבוש את עראנה וג'למה, לא הגיעו ידיעות. יצאנו בגיפ עם שני סיירים לעבר ג'למה. במקום לא היה איש. המשכנו לעראנה דרך השדות ושם מצאנו את היחידה, שהחלה להתבסס בקרבת הכפר. מכשיר-האלחוט של היחידה נתקלקל, ולכן לא היתה אפשרות להודיע למטה על אשר אירע. גם משני הכפרים האלה ברח האויב.

מטה-הגדוד עבר למוקייבלה, ועמו גם השדרה המשורינת ואנשי קורס המ"כ שהוצרכו לפרוץ את העיר בהמשך הפעולה. במקום לא היו הפירות או שוחות מן המוכן. לקראת הבוקר שיפרו אנשינו במידת-מה כמה עמדות ערביות. עם אור היום החלה הפגזת-הנגד של תותחני-העיראקים, שהיו מוצבים בדרומה של העיר, וכן הפיצו 3 משוריינים בעלי-תותחים דו-ליטראונים. אלה התקרבו לג'למה וכיסו באשם את סביבות הכפר ובתו. תותחינו התחילו לפעול נגדם והרחיקום, אף על פי שלא הצליחו לפגוע בהם. בשעה 0900 לערך גברה הפגזת האויב, ושני מטוסים מן הסוג "אנסון" הופיעו והפיצו את מחנה-מוקייבלה בלי שגרמו כל נזק. אותה שעה ארגנו העיראקים את התקפת-הנגד על המחנה. ההתקפה, שבאה מדרום למחנה, נערכה על ידי פלוגת-חיל-רגלים, מחלקת מרגמות 3 ומכ"י ויקרס ונסתייעה ב-3 משוריינים. בו בזמן תפסו מזוינים בלתי סדירים עמדות על רכס עראנה, שצלפו משם על אנשינו בג'למה במשך כל היום.

העיראקים התקדמו דרך שדה-התעופה באיטיות רבה, עד שהגיעו לפנות-ערב אל מול הכפר מוקייבלה. הכפר היה ריק מאנשינו. כיתה אחת ממחלקתו של ע.צ. תפסה עמדות באגף-המחקדמים, ובהתקרבה הפתיעה אותם במכת"אש חזקה, שפגעה באחדים מהם. כיון שהעריב היום, חזרו העיראקים ונסוגו לג'נין.

לקראת הלילה, משפסקה ההפגזה ועמה גם התקפות-הנגד של האויב, החל בביצוע השלב השני של הפעולה — כיתורה של ג'נין. כמעט כל עמק ג'נין הנרחב והפורח היה כבר בידונו. המכשול היחיד, שהפריד בינינו לבין העיר, היו שני המשלטים, משני צדי הכביש שהגנו על העיר. כ-2 ק"מ מצפון לה. לא הרחק, מדרום למשלטים אלה, עובר ואדי-חרובה, אשר מעליו — על פני הכביש — נטוי היה גשר, שאף הוא נשמר ע"י עמדות עיראקיות ומחסומי-מוקשים. על יחידותינו הוטלה המשימה לתפוס משלטים אלה, בעוד שיחידות "כרמלי" הוצרכו, ע"י תנועת מלקחים, להשתלט על המשלטים שמדרום לעיר.

על פלוגה ג' הוטל לכבוש את המשלט שממערב לכביש, ואלו שתי מחלקותיו של ב.ג., שנמצאו בעראנה, הוצרכו לכבוש את המשלט שממזרח. מחלקות אלו היו עייפות ביותר. לאחר לילה של תנועה וכיבוש כסרים, עמדו יום שלם בפני צליפות בלתי פוסקות. האספקה אף היא לא הגיעה אליהם במשך חיום. אכן, קשה היה להגיע את האנשים לפעולה. אך ברירה לא היתה.

בחצות הלילה יצאו שתי היחידות ממקום הערכותן אל המשלטים. הפלוגה המערבית נגיעה ראשונה והפתיעה את האויב, בבואה אל המשלט מעברו הדרומי-מערבי. היא הסתערה על המוצבים, שנעזבו כעבור זמן קצר על ידי העיראקים. במקום מוטלים היו כמה חללים, כלי-נשק ומכשירי-קשר. לאחר חצי-שעה טוהר כל המשלט מן האויב, ומיד הועלו לשם האספקה וחומרי-הביצורים.

הפלוגה המזרחית כבשה בשעה מאוחרת יותר את המשלט שמעברו השני של הכביש, כמעט ללא התנגדות. אך כשהאיר הבוקר נתברר, שנותרה עמדה נוספת, מבוצרת היטב, בקצהו הדרומי-מערבי של המשלט, שאנשינו לא ידעו על קיומה. מעמדה זו פתחה מכונת-ירייה באש אל האנשים, שלא נזחרו בתנועתם במשלט, ומיד נפגעו כמה מהם. לרגעים היתה מבוכה, אך המפקדים השתלטו על אנשיהם, ארגנום ופרצו אל העמדה. מגייני-העמדה התנגדו בעוז, רובם נפלו בהסתערות-רימונים של אנשינו. היתה זו ההתנגדות הרצינית ביותר, שנתקלנו בה בכיבוש המשלטים, והאויב נלחם שם בחרף-נפש למופת. אך אותה שעה החל להתקדם הטור המשווין שלנו. אחרוני המגינים העיראקים שוכנעו, כנראה, שהקרב אבוד, ונמלטו. המשלטים טוהרו מן האויב.

המחסום היתירי שנתר היה גשר ואדי-חרובה. אמנם, הוקצב מראש כוח מיוחד לכיבוש הגשר, אך בסופו של דבר לא היה צורך בו. מכונת-משא. עמוסת תחמושת, חומרי ביצורים, ציוד ואספקה למשלטים שמשני עברי הכביש, טעתה בדרך, ובמקום לעלות אל המשלטים, הדרימה הלאה לאורך הכביש והתקרבה למחסום שלפני הגשר. הערבים לא פתחו באש ונתנו למכונת להתקרב. נהגה-מכונת ראה, אמנם, את שומרי הגשר, אך בטוה היה שהם מ-שלנו. משהגיעה המכונת למחסום, נפתחה עליה אש. הנהג עמד מיד על טעותו, אך כבר היתה השעה מאוחרת מכדי שיוכל להפוך פניו. המלויים שעל המכונת קפצו ממנה אגב הטלת רימונים ונמלטו. כל עוד נפשם במ, בחזרה למוקייבלה. והנה, דוקא במנוסתם זו כבשו את הגשר. הערבים, שראו את אנשינו נמלטים, בטוחים היו, שהמכונת עמוסה חומרי נפץ לפיצוץ הגשר ועלולה להתפוצץ בכל רגע; הם לא נגשו כלל לבדוק את הדבר ונמלטו מיד. הגשר נכבש ללא קרב.

בשעה שכוחותינו כבשו את "משלטי הכביש", יצאו כוחות "כרמלי" להתקפת-איגוף שלהם על המשלטים שמדרום לעיר. מכאן ואילך הוקל הלהץ על אנשינו. כל כובד המערכה עבר דרומה לג'נין — לגזרת הפעולה של "כרמלי".

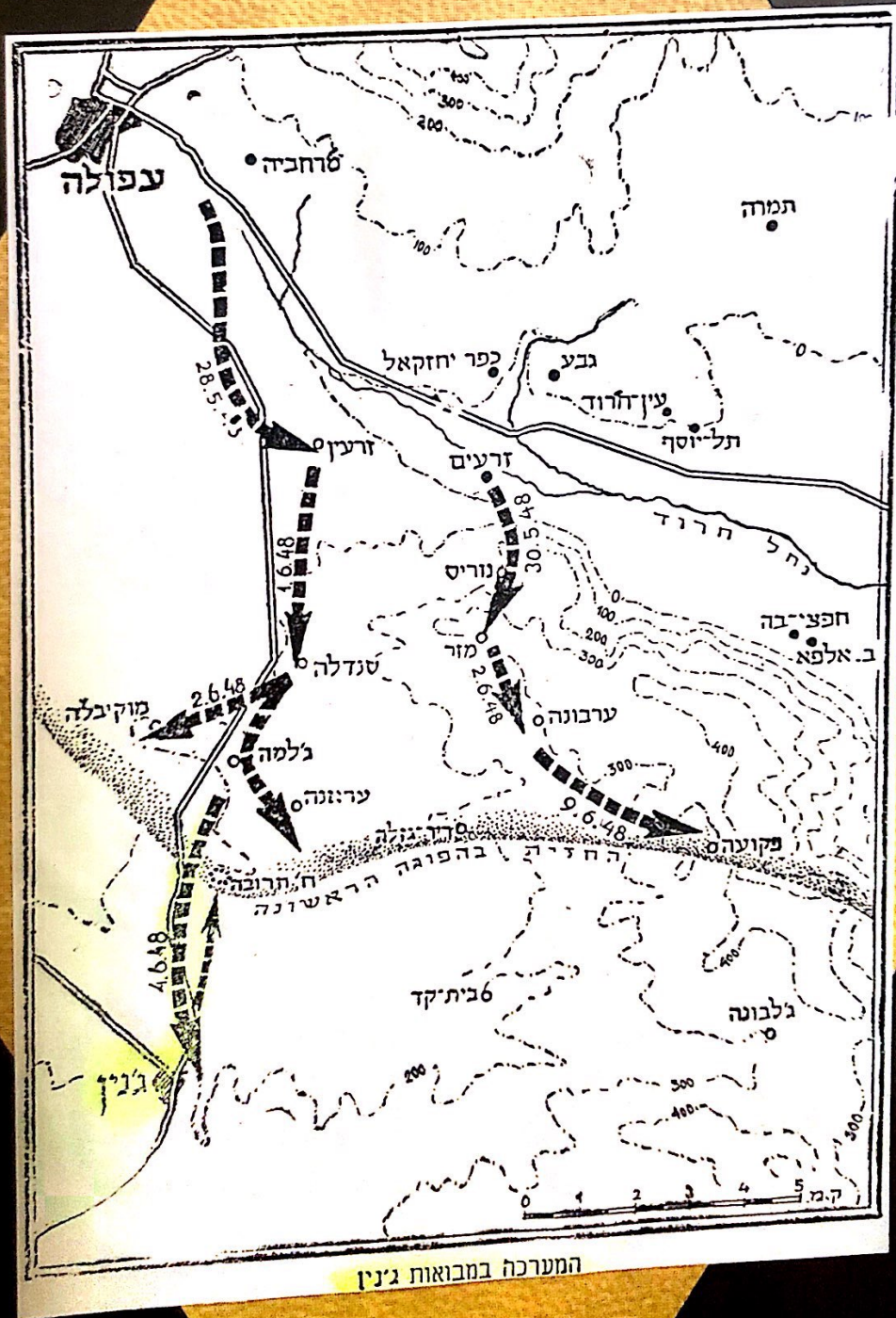
אנשי-כרמלי הוצאו להתארגנות, ובמשלטים הקדומניים שמצפון לג'נין — כמוקייבלה, ג'למה ועראנה — נשארנו אנחנו.

ניצלנו את הימים לפעולות סיור והטרדה בסביבות העיר. בין היתר "ביקרנו" גם בפקועה. כבר זה לא נכבש בימי הקרב, אך הגיעונו שמועות, שהכפר נעזב ע"י מרבית תושביו ולוחמים מועטים מחזיקים בו. קשה היה להאמין, שאנשי פקועה החזופים והנעזים יטשו את ביתם, ברם, נוכחנו לדעת, כי אכן כך היה. חוץ מכמה ערבים כמעט ולא היו אנשים בכפר. החילונו בהריסת הבתים, אך לא הספקנו, — בידיעה אלחוטית נצטוו לחזור מיד למוקייבלה. טור משוריני-אויב נראה יוצא מג'נין לצד מזרח. — והיה חשש שנהקל בו.

אך לא נתיאשו מכיבוש ג'נין. בליל ה-9 ליוני 1948 יצאה פלוגה להתקפה על בנין-המשטרה. שתי מחלקות וכיתת-חבלנים בפיקודו של עמנואל ברשי היו בחזקת פורצים והיפוי קרוב. ומחלקה מוגברת, בפיקודו של יוסף שטדלר, שימשה להבטחת אזור-הפעולה. הכוח התקדם דרך העיר ממזרח לעבר תחנת-המשטרה. תוך התקדמותם פוצצו שלושה מן הבתים הגדולים, תפסו עמדות-היפוי מול המשטרה ופתחו באש-מרתקת. האויב השיב באש נשק אוטומטי מכמה אשנבי-הבנין, אך הם שותקו מיד על ידי פגזי-פיאטים, שגורו לעברם. החבלנים זחלו בחיפוי זה והניחו את הבונגלורים על הגדרות ופרצו אותן. הכוח-הפורץ חדר אל החצר, והחבלנים קרבו אל הבנין להניח את שקיקיות-החומר. אלא שכאן נתגלה, כי הבנין סבוך אף הוא בקונצרטיות. לא היתה ברירה אלא להניח את החומר בלתי ערוך כראוי, בלי יכולת להצמידו ישר אל הקיר. גם המקום שנקבע לפריצה היה ליד המגדל, והוא המחוזק ביותר בבטון, וכשאירעה ההתפוצצות — לא נקבה בקיר אלא חור קטן כדי הכנסת-הראש בלבד, ודרכו אי-אפשר היה לפרוץ פגימה. ברשי ואנשיו, עז רצונם לכבוש את המשטרה, ויחיימה. הם ניסו לפרוץ את השער, אך לא הצליחו. לאחרונה — הציבו מרגמת 2" במרחק כמה עשרות מטר אל חזונו של אחד האנשים, ובכיגון ישר המטירו כמה פגזים אל השער, אך גם הפעם לא נבקע. הכוח הוכרח לסגת דרך פירצת-הגדר ולשאת את הפצועים עמו. בשעת הנסיגה נפצעו אנשים נוספים והושאו חזרה אל הבסיס.

או נוכחנו, שהכוח, שהחזיק במשטרה, מועט חיה ביחס, ואלמלא תקלת הפריצה, יתכן וג'נין היתה גשארית בידינו. היתה זו הרגשה מרה על הישג שהוחמץ בצורה כה צורבת ומעלה-חרון. אך בינתים נכנסה הפלוגה הראשונה לתוקפה, והגדרד התייצב על קו-המשלטים ג'למה-ערבונה-פ'קועה.

מפת הקרב שבו השתתף מאיר - ג'נין

הקרבתו נפל מאיר ז"ל במשמר הירדן

בימי הקרב (14 ביולי - 9 ביוני)

(ע"פ נתן אדלר, המפקד במקום וחבריו)

משמר הירדן כתלחי בשעתה

וכן בוצע הפינוי. היו זקנים וקשישים שיצאו את המושבה — ולא בלב קל יצאו. עוד בתחילת מלחמת העצמאות דרשה משפחתי לעזוב את המושבה ולעבור לנתניה. — כותב שמעון הרצוג — ובבית הכנסת של משמר היו אז שלושה מתפללים אחרונים — יהושע בלשניקוב, אלעזר סגל ואני, אף היו שם שלושה ספרי תורה. בלכתי ביקשתי כי יתנו לי „ספר“ אחד לנתניה, אך לא הסכימו. נכנסתי לבית הכנסת, פתחתי את ארון הקודש ונפרדתי בבכי מעל ספרי התורה. וכל הדרך לנתניה בכתי מרוב צער ומלב שבור.

מרים שורקורנגולד כותבת: אבי (מאיר שור) נשאר במושבה עד לפני הפלישה — ואז נחלת העבירו אותו לבית החולים לטבריה, ולאחר שאמי היתה כבר בנתניה, נסע אבי שמה מטבריה והוא רצון מצער, — בין היוצאים האלמנה רחל הרצוג, אשר בשנת 1905 באה למושבה מצפת עיר מולדתה, כי נישאה לאהרון הרצוג. לאחר שנתאלמנה מבעלה במלחמת העולם הראשונה, היא אם צעירה לארבעה ילדים, המשיכה לקיים את המשק ובו בזמן לחנך ולגדל את ילדיה. כאן רחל נתגלתה בעזרה רוחה, אשר רק מעטות נחנכו בו — וכן עמדה איתנה ומוצקה עד שיצאה להתגורר ליקנעם ליד עמרים בנה. —

כן יסופר בזקנה ברוריה לובובסקי שיצאה את המושבה ובנה הצעיר מרדכי נשאר בין הלחמים, היא הפליאה את הכל בבטחונה. כאשר מסרו לה כי בנה מרדכי נפצע (ראה לעיל) אמרה: אל דאגה הוא יבריא. האל יעזור לו כי חייבים לשפוך דם בעד מולדת... ואמנם מרדכי הבריא וחזר למשמר האחוזה קרבות ושוב הישישה המאמינה מרגיעה את בני המשפחה הדאוגים: אני מתפללת לשלומי — אמרה — ולבי אומר לי כי הוא חי — ואמנם מרדכי בנה שלוקח בשבי חזר בשלום.

ואשר לנשים וילדים — תחילה חשבנו לרכז אותם בשלושה ריכוזים, כדי שיכל לשמור עליהם. — מספר יצחק בלשניקוב. — אך המצב החמיר ומסוסי האויב כבר התקיפו את המושבה מן האוויר. עדיין היה אבי זכרוננו לברכה יוצא אחרי העדר למרעה, אך יום אחד יצא עם בני דוד והותקפו ע"י מטוס, ולמזלנו לא אונה להם רע. כיוון שראינו כי התכונה הקרבית מצד סוריה גוברת, החלטנו לבסוף לפנות את הנשים והילדים. העמסנו אותם על משאית וחשבתי ללוותם עד נתניה, אך המקום לא יכול לוותר על כוח מגן ונשארתי. הנשים והילדים יצאו איפוא לדרך הנתונה לסכנת מתקיפים ומוקשים, והגיעו בשלום לעפולה, שם קיבלו אותם באוכל ובמשקה ואפילו רצו לציידם בבגדים, כי לא לקחו אתם דבר. הם הדו על החסד שגמלו אתם אך דחו את המתנות והמשיכו את דרכם לנתניה שם חיכו להם בני המשפחה. — ואשתי צפורה שזובה את המושבה בהיותה בהריון ילדה שם את בן זקונינו וקראה לו עמריחי — באותם ימים קשים נרמזו בשם תקווה ובטחון על אף הכל (ואני שכחתי אז בבית חולים כי נפצתי בעמדה — כמסופר להלן).

במושבה נותרו איפוא רק אלה שיכלו למלא תפקיד במערך ההגנה שלה או אלה שאמרו: כאן סבלתי כל חיי וכאן אשאר עם ילדי, יהיה גודלי כגורלם... הזקנים בלשניקוב והאשה האמיצה רבקה גרובובסקי סרבו לעזוב את המקום

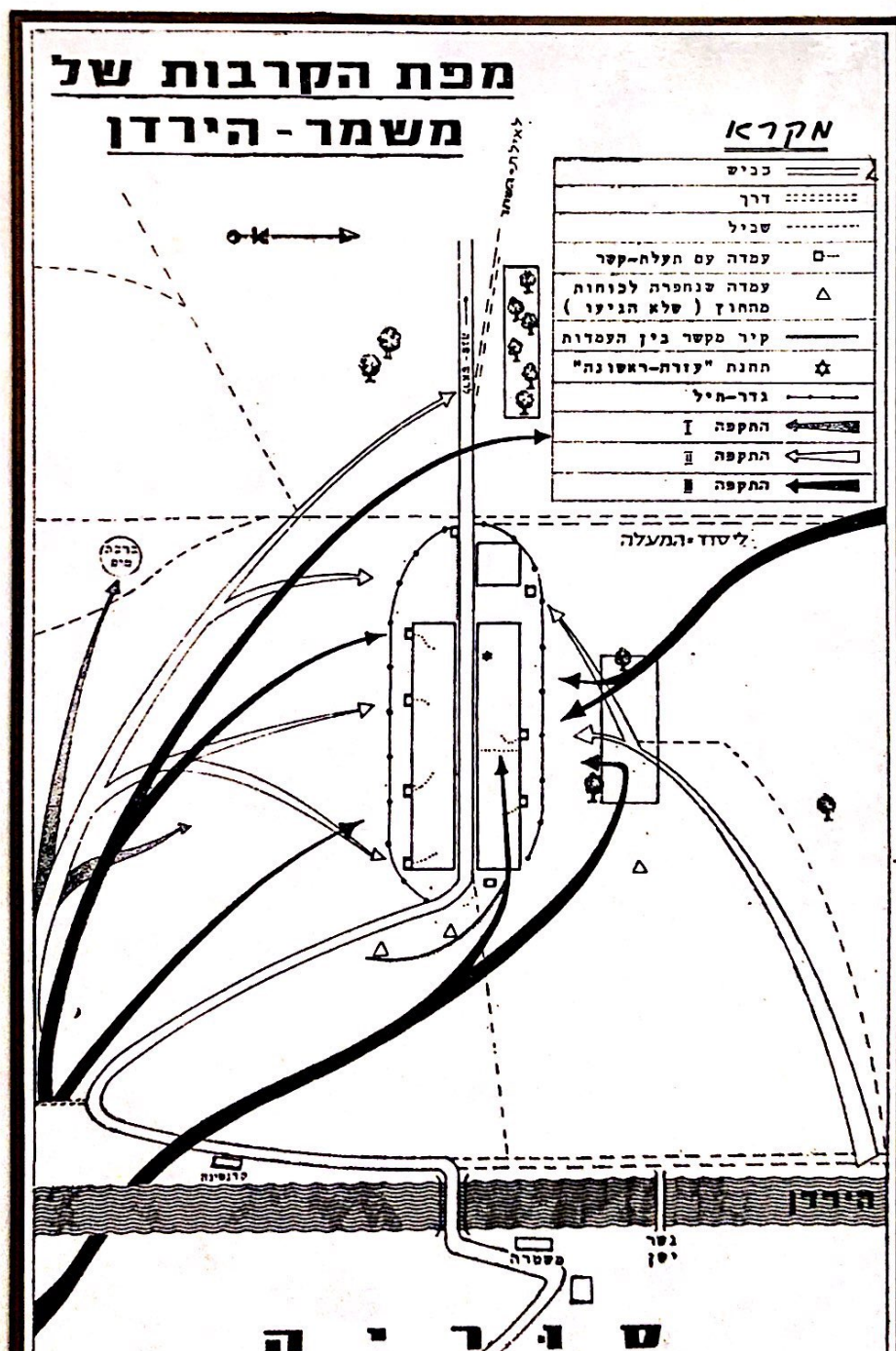
ונשארנו. אבינו יהושע בלשניקוב! — כותב בהערצה בנו אהרון — עוד לא קם הסופר שינציח את דמותו של גבר זה אשר בגיל שישים יצא כל יום לפנות-בוקר אחר עדרו. כפיה לראשו, חמוש ב"מאוזר", חליל בידו ובתרמילו טליתות-פילין — היה יוצא למרעה כשהוא אומר: אני לא אפקיר את הפרות ואם אין פועלים לעבודה, עלינו למלא את כל העבודות. ואמנם חריצותו של אבינו היתה לנו למופת ואנו, זבנים, עבדנו יחד אתו בכל עבודה במשק. זוכרני יום, שאבי יצא לחרוש בזוג בהמות, אחריו אחי הגדול יצחק בזוג שני — ואני רעיתי את העדר בקרבת המושבה. לפתע ראיתי את זוג הפרדות של אבי חוזרות בדהרה ויצחק צועק מרחוק: עצרו אותן! — בקושי עצרתי את הבהמות ומה נדהמתי כאשר ראיתי ביניהן את אבי, רגלו פצועה ומעילו קרוע והוא נגרר ומחזיק במושכות. הוא סיפר: הפרדות נבהלו מרשרוש שנשמע מאחורי הסידרות בשדה והתחילו דוהרות כשאני מחזיק במושכות ואיני מרפה מהן. — כיוון שבו בלילה נורו יריות מאותו מקום, הבינונו כי הפרדות נבהלו מרשרוש הערבים ששמו מארב בין השיחים. הזמן רב שמרנו על מעילו הקרוע של אבי, כי הזכיר לנו את "הנס" כיצד ניצל אבינו, אשר גם בימי חירום לא נטש את אדמתו.

עם יציאת הילדים והנשים — כותב נתן אדלר — המושבה קיבלה צורה של מצודה קדמית. החיים התנהלו במרתפים הבנויים מתחת לבתים. במרתף האחד היתה המיפקדה של המקום ובמרתף השני סודרה המרפאה ושם גם חדר לפצועים. במרתף שלישי סידרנו חדר-אוכל משותף ובמשך שעות-היום כמעט שלא היתה תנועה ברחוב המושבה. אם היה צורך להגיע מבית לבית, התנועה התנהלה דרך החצרות — ולשם כך פתחנו פתחים בקירות בין חצר לחצר, כדי לנוע תחת מחסה מפני הצלפים הסוריים. כל הסידורים האלה נתקלו גם בקשיים ובעיקר כאשר נגעו בזכות הפרט של נכסי האכר — כי עדיין לא חשב אף אחד שגורל המושבה נחרץ והכל ראו את המצב כבר-חלוף. על כן אף אחד לא היה מוכן לוותר על השייך לו, אם עמוד ברזל לצרכי ביצור ואם פריצת קיר בחצרו. אף-על-פי-כן הסתגלו הכל לחיי מקלט, זרק בנטות השמש לערוב נראו אותות חיים בחוץ: הובאו מים במיכל (מראש-פינה), איש עם רעהו נפגשו וסחו ביום שחלף או התכוננו לשמירת הלילה. ובלילות שוב לא ישן אף אחד בביתו מחשש הפגזת האויב — מי שהיה לו מרתף התקין אותו לשינה או הסתדר במרתף שכנו... שוב לא סמכו על גג הרעפים.

אור ליום 15 במאי, יום הכרות המדינה, נתכבדנו בהפגזה שנמשכה כמחצית השעה. רעמי ההתפוצצויות הרעידו את הכל, אך לא נפגע איש. כשוך ההפגזה יצאנו בזהירות מתוך המקלטים לבדוק את הנזקים ואמנם רוב הבתים נפגעו וחורים גדולים נפרצו בתקרות ובכתלים המזרחיים. ההרס נראה בכל — ארזנות מרוסקים, בגדים מפוזרים, לוחות-עץ שנתלו מתקרה וחלונות שנעקרו ממסגרותיהם. כל זה היה מעורב בשברי רעפים ורסיסי זכוכית, אך עתה שוב לא טרח אף אחד להציל משהו מההרס — —

בשעות אחר-הצהריים של אותו יום הופתענו בשניה, כאשר הופיעו מעל הרכס הסורי מטוסים ועוד אנו מנסים לזהותם, אם לפתוח עליהם אש או לא, והנה אחד מהם חולף בתפנית כלפינו — — מה שהתרחש לאחר מכן ארך שניות, כי באויד

מפת הקרב שבו נפל מאיר ז"ל

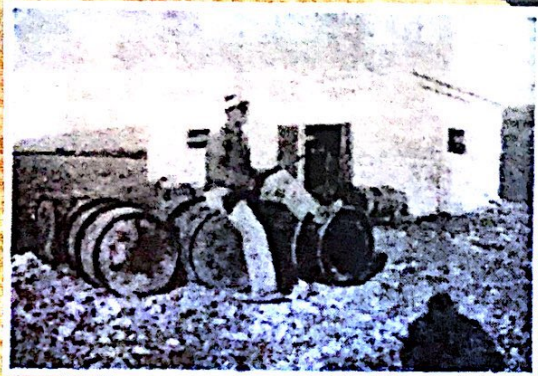
נשמעה שריקה חדה ובאופן אינסטינקטיבי התפורנו. האחד תפס מחסה מאחורי קיר הרום ואחד תחת מדרגות מרתף... מיד בקעו התפוצצויות בלווית טרטור מכונות היריה של המטוסים, כשכל מטוס עושה את סיבובו מעל למושבה ומריק את מטענו. לא הספקנו להתאושש והמטוסים נעלמו מעבר לרכס כלעומת שבאו... שוב יצאו הכל לרהוב לסקור את הנזק ומנינו כ־30 „מכתשים“ לאורך הכביש שנגרמו מהפצצות. פגיעה אחת זכורה לי במרפסת האחורית של יצחק סגל ורסיסיה חדרו למטבח וריסקו את כל כליההבישול. רק עכשיו הבינונו, כי המזל שיחק לנו ששילחנו את הילדים, אשר הרהוב והחצרות היו משמשים להם למשחקים. והמכתשים הוסיפו עתה גוון חדש לנוף שלנו, כי עד כה ההרס נראה רק בבתים.

ההפגזות עם שחר נעשו „שיגרה“ ואם יש ואיחרו קצת, התלוצצנו כי השעון שלהם מפגר. הרגשנו את עצמנו בטוחים במרתפים, כשאנו תוהים ושואלים: כיצד השכילו אבות המושבה לבנות מרתפים כה חזקים! — לילה אחד נמאסה עלינו השינה במחנק המרתף ויצאנו לישון בחבורה, בביתה של שרה שניידר, שהיה לו גג בטון. והנה — בלילה אני מרגיש כי מרדכי לובובסקי מסתובב בחדר ומעיר את שכנו למיטתו. אני שואל מה קרה? והוא עונה כי יש לו הרגשה שצריכים לצאת מתוך הבית... הוא קיפל את מזונו ויצא, וגם אנו נדבקנו בהרגשה זו וחזרנו בזה אחר זה למרתף, ואמנם בו בלילה היתה הפצצה וכאשר יצאנו לדאות בביתה של שרה שניידר, מצאנו הרס וחורבן. פגז התפוצץ בכניסה אליו ופגז שני התפוצץ. כפי שמרדכי ניבא, על הגג. אכן, יד ההשגחה היתה בכך שנצא את הבנין בעוד מועד. — מעתה כל הפגזה הוסיפה על ההרס — צמרות העצים נגדמו והוטלו ברהוב, צינורות המים התרבים הועמדו זקופים — אך מכל טונות המתכת שהוטטרו עלינו עדיין לא היו קרבנות אדם. התרגלנו מעט־מעט וכאשר ראינו את מטוסי האויב מופיעים מעבר לרכס ההרים, פתחנו כבר באש מהכלים שלנו והם נאלצו להטיל את הפצצות הרחק מהבתים.

סוף־סוף זכינו גם ליוס־תגמול, כאשר לילה אחד הגיעה אלינו פלוגת פלמ"ח מיוחדת כדי לתבל בהכנות של האויב (ראה גם לעיל). מבעוד יום (18 במאי) בא יגאל אלון, ראש המטה העליון בימים הללו, עם מפקד הפעולה, לקברע את תכנית ההתקפה. הם ביקשו מאתנו בחורים שיצטרפו כמורי־דרך בסביבה הזרה להם. השלושה — אהרון (ארה גרובובסקי), פנחס שניידר ושמואל סגל התנדבו לפעולה מסוכנת זו ולאחר מכן חיכו הכל עד שיחשך. והנה הופיעו 3 אוטובוסים מלאים „חברה“ צעירים — הכוח הסתדר בשקט ללא פקודות מיותרות. הקשרים רישתו את מכשיריהם והבחורים עברו בשורה ערפית ארוכה דרך המושבה ונבלעו בחשיכה. ירדנו אחריהם עד למרפסת של בית־הספר שם שופן מטה הפעולה, שעמד בקשר עם הכוח היוצא, ומפעם בפעם נתקבלו ההודעות: צלחנו את הירדן... עברנו על פני גל האבנים... — ואנו עוקבים אחר המתרחש במתיחות. כשהתקבלה ההודעה — התקרבו לבנין — עלה המתח. —

מיד פתחה „התזמורת“ — וצרוורות קצרים של סטנים התערבבו ביריות רובים ומקלעים. פיצוצי רימונים וברק מבזיק את השמים ומיד אחריו — רעם אדיר. ידענו כי זה היה פיצוץ הקיר החיצוני. מכאן והלאה היה קשה לעקוב, כי נפץ

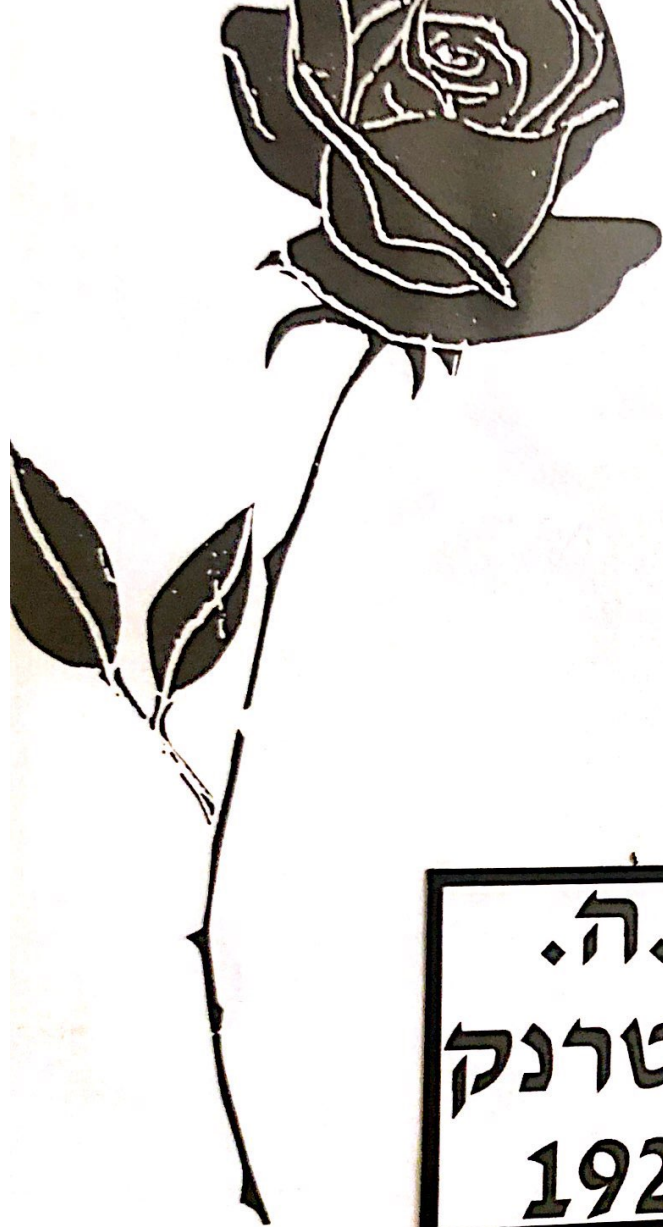
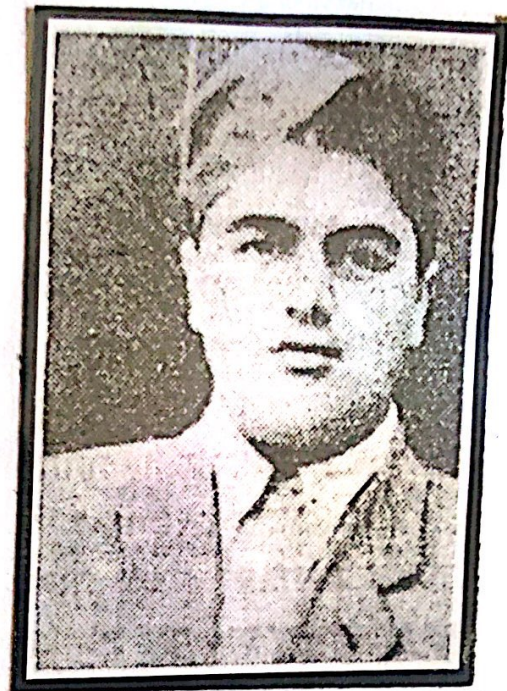

רדף נפץ תוך יריות מהכלים — — הכוח הגיע כבר אל מחסני התחמושת והחלו לשלוח בהם אש. מחזה אדיר ונדיר — כיצד התעופף כדור פורח לשמים והתנפץ לרסיסים קטנים בשלל אורות כניקוקין. היריות פסקו ונמשכו רק ההתפוצצויות במחסנים.

— — תוך כך גורתה יריה בודדה (ואולי מקרית) מהמדרון הצפוני לעבר המושבה. יריה אחת — ועל ידי ישיב אותה שעה זרובבל מראש-פינה שבא אלינו לקחת חבל בשמירה. כדור זה שנורה מרחוק פלח את ראשו של זרובבל ולא הספיק אלא לפלוט — אח-ח — ונדם לנצח... הוא הקרבן היחיד באותו ליל-שימורים, כי „הכוח“ חזר שלם אף ללא פציעה קלה מהפשיטה. —

לאחר מכן סיפרו הפלמחאים כי בתוך בנין תחנת המכס ומסביב לו נתקלו רק בהתנגדות קלה וכאשר הסורים תפסו את המתרחש בחרו להימלט מאשר להיכנס בקרב. הבחורים ניצלו היטב את ההודמנות והמשורינים הסוריים הוצאו מכלל שימוש. ארגוני תחמושת מכל הסוגים הועפו לשמים, אף הציוד שהיה בתוך הבנין נחבל. גיסי ארה הביא על גבו שני מקלעים „שאטר“, אך הפלמחאים לקחו אותם בטענה, שהם שייכים לכוח שביצע את הפשיטה ולא לנו. וארה לא פסק לספר על הנשק הרב שהיה שם, אך הזמן דחק והכל נשאר מפוזר בשדה.

ולמרות הרגשת הרווחה שהרגישו הנצורים מהעובדה כשלעצמה, שידנו השיגה את האויב בעמדתו — טבעת המצור נתהדקה והלכה, באופן שקשה להבין כיצד שמרו כאן הלוחמים המבודדים על סדרי חיים ומשטר קרבי בימים ובלילות שבאו לאחר מכן. תעודה נאמנה ביותר על כך היא מכתב בחתימת אלעזר סגל ונתן אדלר בשם ועד המושבה וועד הבטחון (אל ח. אריאב, מנהלה של התאחדות האכרים בתל-אביב, מיום 1.6.1948) — מכתב המזכיר לנו בנתוניו המעשיים השקולים מיסמך אחר — מאחרוני המכתבים של יוסף טרומפלדור מחזית תל-חי (אל קלוואריסקי) — ראה תצלום.

ת.נ.צ.ב.ה.
מאיר פסטרנק
1922-1948

אם יש חיבה בעולם
הרי שכולה שלך...
אם יש תקווה בעולם
היא ניתנת לך...
אם יש אהבה בעולם
היא מוקדשת לך...
אם יש נצח בעולם
הוא לך - בתקווה...

רק שְׁבִירֵי שְׁנָה בֵּין לְהִיּוֹת אִו לְחֻדְלָ
רק שְׁבִירֵי שְׁנָה בֵּין לְבִכּוֹת אִו לְצִהָלָ
רק שְׁבִירֵי שְׁנָה בֵּין פְּסָגָה לְבֵין תְּהוֹם,
רק שְׁבִירֵי שְׁנָה בֵּין מְצִיאוֹת לְחִלוֹם,
וְאַעַ פּוֹסְעִים כָּךְ, תַּמַּת נַעֲלָם הַשְּׁנָה -
מִי אֶל הַר הָאֶשֶׁר וְעַי לְתַהוֹם הַנְּשִׁיָּה.